

ใบความรู้

บทวิเคราะห์ นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สรางสรรคสารพอม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ ภาษาในวรรณคดี(๒)

รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ข้อมูลฝ่ายพระอภัยมณี

๑ จะกล่าวกลับจับความไปตามเรื่อง
องค์อภัยมณีศรีโสภณ
กับด้วยนางอสุรีนิรมิต
ต้องรักใคร่ไปตามยามกันดาร
ไม่คลาดเคลื่อนเหมือนองค์พระทรงเดช
ทรงกำลังตั้งพระยาชาพลาย
พระบิตูรงค์ทรงศักดิ์ก็รักใคร่
เฝ้าเลี้ยงลูกผูกเปลแล้วเห่ซ้ำ
จึงให้นามตามอย่างช่างมนุษย์
อำมรงค์ทรงมาค่าบุรี
เจียรระบาดคาดองค์ก็ทรงเปลื้อง
สอนให้เจ้าเป่าปี่มีวิชา
วันหนึ่งนางอสุรีผีเสื้อน้ำ
จับกระโห้โหลมากุมภาพาล

ถึงบาทเบื่องปรเมศพระเชษฐา
ตกยากอยู่คูหามาช้านาน
เป็นคู่ซิดเซยชมสมสมาน
จนนางมารมีบุตรบุรุษชาย
แต่ดวงเนตรแดงดุตั้งสุริย์ฉาย
มีเขี้ยวคล้ายคนนี้มีศักดา
ด้วยเนื้อไขมิได้คิดริษยา
จนใหญ่กล้าอายุได้แปดปี
ชื่อสินสมุทรกุมารชาญชัยศรี
พระภูมิมืดตมูกให้ลูกยา
ให้เป็นเครื่องนุ่งห่มโอรสา
เพลงสาตราสารพัดหัดชำนาญ
ออกจากถ้ำเที่ยวหาภักษาหาร
กินสำราญรื่นเรริงบันเทิงใจ ฯ

๑ พระฟังนางพลาญนิกะนึ่งหมาย
เห็นจะไปได้ตลอดรอดชีวี
พอได้ช่องลงลงดูตามแลห์
จึงกล่าวแกล้งแสรังเสเพทุบาย
อันเทวัญนั้นคือมัจจุราช
แล้วเสแสรังแกล้งทำปิ่นน้ำตา
แม้สิ้นสูญบุญนางในปางนี้
จะกอดศพบหน้าโศกาลัย
นิกจะใคร่สะเดาะพระเคราะห์เจ้า
เหมือนงอนง้อขอชีวิตแก่เทวัญ

ซึ่งฝืนร้ายก็เพราะจิตเราคิดหนี
แต่นางผีเสื้อนั้นจะอันตราย
สมคะเนจะได้ไปตั้งใจหมาย
เจ้าฝืนร้ายนักร้องต้องตำรา
จะหมายมาเอาชีวิตริษยา
อนิจจาใจหายเจียวสายใจ
ไม่มีที่พึ่งพาจะอาศัย
ระกำใจกว่าจะม้วยไปด้วยกัน
พอบรรเทาโทษที่อาสัญ
กลัวแต่ขวัญเนตรพี่จะมีทำ ฯ

๑ พระอภัยใจอ่อนถอนสะอื่น
แม่ผีเสื้อเมื่อไม่เห็นในใจเลย
คิดถึงน้องสองคนที่ปกเกล้า
ด้วยพลัดพรากจากมาเป็นช้านาน
จึงจำร้างห่างห้องให้น้องโกรธ
แม้ไปได้ก็จะพาแก้วตาไป

อุตสาห์ฝืนพัคตร์ว่านิจจาเอ๋ย
พี่ไม่เคยอยู่ในถ้ำให้รำคาญ
จะสร้อยเศร่าโศกาน่าสงสาร
ไม่แฉงการว่าข้างหลังเป็นอย่างไร
จงงดโทษพี่ยาอชฌาสัย
นี่จันใจเสียดด้วยนางต่างกระดูก

พืมนุชย์สุดสวาทเป็นชาติยักษ์
กลับไปอยู่คูหาอย่าอาดูร
ข้อมูลฝ่ายนางผีเสื้อสมุทร

* ฝ่ายนางผีเสื้อสมุทรที่สุโข
ขอชีวิตพิชฐานตามตำรา
ได้สามวันรัตนทศลตจิตต์
อุส่าห์ยีนฝืนใจให้ประทัง
เห็นลูกไม้ในปากว่าเข้าปาก
ที่มีดอดหน้าตาละลายค้อยหามัว
ถึงประตูคูหาเห็นเปิดอยู่
เข้าไปในห้องมองเขม้นไม่เห็นใคร
แลดูปีที่เป่าเล่าก็หาย
เสียน้ำใจในอารมณ์ไม่สมประดี
ลงกลิ้งเกลือกยืมกายร้องไห้ไร
พระรูปหล่อพ่อคุณของเมียอา
ทั้งลูกน้อยกลอยใจไปด้วยเล่า
ถึงแปดปีนี่แล้วไม่แคล้วคลาด
ตั้งแต่นั้นน้องจะได้ผู้ใดเซย
เสียแรงรักหนักหนาอุส่าห์ถนอม
ช่างกระไรใจจิตไม่ยี่ดเย็น
ด้วยแรงน้อยถอยทบสลับลับ
ร้องเรียกลูกผิวเพื่อนเหมือนละเมอ
ระกำอกหมกมุ่นหุนพิโรธ
ประหลาดใจใครหนอมาก่อการ
ศึลานั้นที่มนุชย์จะเปิดนั้น
พลางรำพึงถึงจะไปไม่ไกลนัก

จงคิดหักความสวาทให้ขาดสูญ
จงเพิ่มพูนภวานารักษาธรรม

ไปนั่งโซเซอายุริมภูผา
ต้องอดปลาตนอนอ่อนกำลัง
เจียนชีวิตจะเด็ดดับไม่กลับหลัง
ค้อยเซซังชวนทรงไม่ตรงตัว
กำลังอยากยื่นขอกจนกลอกหัว
คิดถึงผิวเหาะอย่างกลางไพร
เอ๊ะอกุกุเกิดเชิญเป็นโฉน
ยิ่งตกใจเพียงจะคืนสิ้นชีวี
นางยักษ์ร้ายรู้ว่าพากันหนี
สองมือตีกตุ้มพุ่มน้ำตา
เสียงโฮโฮดังก้องห้องคูหา
ควรหรือมาทิ้งขว้างหมองหมางเมีย
เหมือนควักเอาดวงใจน้องไปเสีย
เคยร่วมอาสน์นอกอุ้นพ่อคุณเอ๋ย
เหมือนพระเคยคู่เคียงเมื่อเที่ยงคืน
สู้อดอมสาระพัดไม่ขัดขีด
นางสะอื้นอ้าปากจนรอกเรอ
แล้วก็กลับพลิกพื้นดินผยอง
ไม่เห็นเธอทอดกายดังวายปราณ
กำลังโกรธกลับแรงกำแหงหาญ
ช่างคิดอ่านเอาคู่ของกูไป
สักหมื่นตันก็ไม่เกรงข่มเหงกู
จะตามหักคอกินเหมือนขึ้นหมู

โมโหหุนผลุนออกนอกประตู

กระโดดโครมโถมวายสายสมุทร

ไม่เห็นผิวคว่ำไปได้แต่ปลา

ค่อยมีแรงแผลงฤทธิ์คำณรื่อง

ฝ่ายปีศาจราชทูตภูตพรายพาล

อสุรีผีเสื้อจิ้งจกถาม

เห็นมนุษย์นวลล่องทั้งสองคน

เที่ยวตามดูรอยลงในคงคา

อุตุลุดดำดั้นเที่ยวค้นหา

ควักลูกตาสูบเลือดด้วยเตีอดตาล

ตะโกนก้องเรียกหาโยธาหาญ

อลหม่านขึ้นมาหาในสาชล

อยู่ตามเขตแขวงทุกแห่งหน

มาในवलวังบ้างหรืออย่างไร ๖

ข้อมูลฝ่ายสินสมุทร

ฝ่ายกุมารสินสมุทรสุดสวาท
ความรักพ่อยิ่งกว่าแม่มาแต่ไร

ไม่ห่างบาทบิดาอัชฌาสัย
ด้วยมิได้ขู่เชิญเช่นมารดา

สินสมุทรกุมารชาญฉลาด
จึงทูลถามความจริงด้วยกริ่งใจ

๑ พระฟังคำน้ำเนตรลงพรากพราก

แถลงเล่าลูกยาสารพัน

แม่ของเจ้าเขาเป็นเชื้อผีเสื้อสมุทร

จึงกำเนิดเกิดกายสายสุดใจ

ไปเปิดประตูหาถ้าเขาเห็น

แม่นสินสมุทรสุดสวาทพ่อคลาดแคล้ว

๑ พระโอรสรู้แจ้งไม่แคลงจิต

ด้วยแม่กลับอัปลักษณ์เป็นยักษ์ร้าย

ฟังพระบาทบิดทรงคีให้สงสัย

เหตุไฉนจึงจะเป็นไปเช่นนั้น ๖

คิดถึงยากยามวิโยคยิ่งโศกศัลย์

จนพากันมาบรรทมที่ร่มไทร

ขึ้นไปอุตุฉวยบิดาลงมาได้

จนเจ้าได้แปดปีเข้านี้แล้ว

ตายหรือเป็นว่าไม่ถูกเลยลูกแก้ว

ไม่รอดแล้วบิดทรงคีก็คงตาย ๖

รำคาญคิดเสียใจมิใคร่หาย

ก็พุ่มพ่ายชลนาโศกาลัย ๖

สินสมุทรหยุดอยู่ดูนางยักษ์

ด้วยเห็นแม่แต่รูปนิมิตไว้

แล้วร้องถามตามประสาเป็นทารก

โจนกระโจมโครมครามตามเรามา

๑ ฝ่ายนางอสุรีผีเสื้อน้ำ

เป็นท้วงผิวมัวแลชะเง้อดู

เห็นผิดพักตร์มารดาน่าสงสัย

สงสัยใจออกขวางกลางคงคา

นี้สัตว์บกหรือสัตว์น้ำดำนักหนา

จะเล่นข้าทำอะไรจะใคร่รู้ ๖

ได้ยินคำโอรสนี้กอดสู

ไม่เห็นอยู่ด้วยกันนี้ฉันใด

สินสมุทรหยุดอยู่ดูนางยักษ์

ด้วยเห็นแม่แต่รูปนิมิตไว้

แล้วร้องถามตามประสาเป็นทารก

เห็นผิดพักตร์มารดาน่าสงสัย

สงสัยใจออกขวางกลางคงคา

นี้สัตว์บกหรือสัตว์น้ำดำนักหนา

โจนกระโจมโครมครามตามเรามา
๑ ฝ่ายนางอสุรีผีเสื้อน้ำ
เป็นห่วงผัวมัวแลชะเง้อดู

จะเล่นข้าทำอะไรจะใครรู้ ๆ
ได้ยินคำโอรสนีกอดสู
ไม่เห็นอยู่ด้วยกันนี่ฉันใด

สินสมุทรสุดแสนสงสารแม่
จึงกราบกรานมารดาแล้วว่าไป
เมื่อวานนี้ตีข้าน้อยไปหรือ
ซึ่งรักลูกลูกก็รู้ยู่ว่ารัก
ถึงตัวไปใจลูก็ยังผูกคิด
อย่างเร็วโกรธโปรดปรานเกิดมารดา

ข้าเลี้ยงแลดูหน้าน้ำตาไหล
จะเข้าใกล้ทูนหัวลูกกลัวนัก
ระบมมือเหมือนกระดุกลูกจะหัก
มิใช่จักลืมคุณกรุณา
พอปลดปลิดเปลื้องธูระจะมาหา
ไปไสยาอยู่ในถ้ำให้สำราญ ๆ